

Januara 1881. godine na Cetinje je stigao Grčki ambasador da preda akreditive tadašnjem knjazu, a kasnije kralju Nikoli od Crne Gore. Grčka je tada bila **prva i jedina** balkanska zemlja koja je priznala nezavisnost tadašnje knjaževine.

Ove godine, radi obilježavanja 130 godina od uspostavljanja prijateljskih odnosa između Grčke i Crne Gore, jedna jedanaestogodišnja mala ambasadorka putuje po prvi put van granica Grčke da bi se predstavila u Podgorici.

Njeno ime je Mirtis, ona nema ni diplomatski pasoš niti akreditive da preda, ima samo mladost jednog života koji nije stigla da proživi i da uživa u njemu, jer ga je prekinula epidemija tifusne groznice 430. g. p.n.e.

Mirtis je živjela u Atini, u epohi takozvanog Periklovog „zlatnog vijeka“, koji je takođe umro od iste bolesti, jednu godinu kasnije, 429. g. p.n.e. , nakon što je uspio da završi radove na Partenonu i atinskom Akropolju, u slavu veličine antičke Atine.

Rekonstrukcija lica Mirtis, djelo koje je obavio prijatelj profesor sa Univerziteta Atine g. Manolis Papagrigorakis, do sada je bilo izloženo u mnogim muzejima Grčke, sa velikim uspjehom. Sa ganućem napominjem da se njeno prvo putovanje u inostranstvo zadesilo da bude u Crnoj Gori, imajući naravno u vidu da je Mirtis već prijatelj Ujedinjenih Naroda za Milenijumske ciljeve.

Smrt jednog mladog čovjeka prije dvije hiljade i petsto godina, čiji se lik i enigmatski osmijeh danas nalaze pred nama, ima i jedan simboličan karakter. Označava, mislim, trajne napore čovjeka da se izbori sa bolestima, epidemijama, kao i vjekovnu borbu protiv smrti, u slavu velikog dobra života, što čini vrijednost samu po sebi.

Želim da zahvalim ministru kulture Branislavu Mićunoviću koji je od početka prigrlio ideju sa entuzijazmom jednog umjetnika, gradonačelniku Podgorice dr. Miomiru Mugoši koji je stavio na raspolaganje opštinske službe za realizaciju izložbe, šefu kancelarije Evropske Komisije u Crnoj Gori ambasadoru Leopoldu Maureru na pomoći, prijatelju ambasadoru i direktoru Direkcije za kulturu u ministarstvu inostranih poslova Grčke Ioanisu Ikonomou, kompaniji

Jugopetrol AD Kotor, kao i First Financial Bank na njihovom finansijskom doprinosu.

Emanuel Papadogiorgakis
Ambasador Republike Grčke u Crnoj Gori

Izražavam veliko zadovoljstvo što je Podgorica novog doba mjesto značajnih internacionalnih susreta – kako u kulturi, tako i u nauci. Grad postaje prepoznatljiv po intenzivnoj razmjeni ideja i iskustava, znanja, umijeća i ličnih doprinosa umjetnika sa raznih izvora stvaralaštva. Na malom prostoru uspijevamo da uvežemo kulturne niti cjelokupnog regiona.

Domaćini smo još jednog takvog susreta - susreta koji će ovog puta osvježiti veze sa antičkom kolijevkom.

„Mirtis“, izložba o djevojčici iz Atine koja odvajkada pobuđuje interesovanje svjetske javnosti, predstavlja značajno civilizacijsko nasljeđe čovječanstva... a danas je ovdje pred nama, da pred crnogorskom publikom ispriča sagu staru skoro 2.500 godina.

Izložbena postavka nosi naziv „Licem u lice sa prošlošću“ i zasnovana je na naučnoj rekonstrukciji lica djeteta koje je živjelo u drevnoj Grčkoj – u 5. vijeku prije nove ere.

Epidemija tifusa, tokom spartanske opsade Atine, je odnijela mnoge živote, ali su ostaci jedanaestogodišnje djevojčice, sačuvani od zaborava.

Arheolozi su, nakon njihovog prvog susreta – sredinom 90-ih godina prošlog vijeka – nazvali okamenjeno tijelo mekim imenom, Mirtis. Američki galeristi su taj momenat obilježili riječima „sudbonosni nastavak zaustavljenog djetinjstva“... Glasna poruka koja putuje sa izložbom po cijelom svijetu.

Naučno-umjetničkim djelovanjem stručnog tima atinskog univerziteta, istražujuću svestrano na polju arheologije, medicine, antropologije, forenzike i kompjuterskog modelovanja, oblikovana je Mirtis – upravo onako kako je izgledala u vrijeme kada je živjela.

Izložba je od izuzetnog umjetničkog, istoriografskog, ali i sociološkog značaja. „Licem u lice“ oslikava se doba od prije 2.500 godina; podsjeća na to koliko daleko moramo da pogledamo da bismo sagledali i razumijeli sadašnjost; ukazuje na probleme u drevnoj Atini, i na to koliko se

njihova aktuelnost nastavila i u savremenom društvu. Rezultat ovog naučnog rada je svojevrsna poruka kojom čudesno lice djevojčice budi savjest čovječanstva i ukazuje na podjelu odgovornosti ka ispunjavanju Milenijumskih ciljeva, posebno onih koji se odnose na smanjenje smrtnosti djece i iskorjenjivanje ozbiljnih i pogubnih pošasti.

Kao ljekar, svjestan sam kolika smrtnost vreba iza epidemija nalik ovoj, ali, nažalost, veliki dio čovječanstva, uprkos modernoj medicini i usavršenim lijekovima nespremno započinje i vodi bitke sa opakim bolestima. Djeca su i nadalje najčešće žrtve zle kobi.

Najčistije i najjasnije riječi, koje bude i pozivaju na medicinsku trezvenost, su upravo postavljene na elektronskom portalu, izrečene kroz usta malene Mirtis, a dio te poruke glasi:

»Moja smrt je bila neizbježna za to vrijeme. Nije bilo ni znanja ni načina da se borimo sa bolešću. Ali vi, narode Dvadeset prvog vijeka, posjedujete nauku i resurse... i samim tim, nemate prava na izgovore. Ne dozvolite da strada više niti jedno dijete od bolesti koje su izlječive!«

Dozvolite mi da istaknem da sam počastvovan time što je, zahvaljujući inicijativi Ambasade Grčke, Podgorica imala privilegiju prvog predstavljanja javnosti djevojčice Mirtis van granica Grčke, i to u trenutku obilježavanja 130 godina od uspostavljanja diplomatskih odnosa između Crne Gore i Grčke. Međusobno razumijevanje, trajno prijateljstvo, posvećenost humanim idealima crnogorski i grčki narod potvrdili su u prošlosti.

Ovom prilikom podsjećam i na vrijedne uspomene - na Vasosa Mavrovuniotisa ili Vasa Crnogorca, koji je zbog vojničkih i moralnih karakteristika u grčkom ustanku 1821. godine odlikovan od grčke države; potom na učešće crnogorskog mirovnog odreda u međunarodnoj misiji na ostrvu Krit od 1897. do 1899. godine. Najzad, u kontekstu koncepta izložbe i poruke koju ona nosi, podsjetimo da je, u periodu od 1869. do 1915. godine, u Crnoj Gori radilo 20 grčkih ljekara, koji su dali značajan doprinos unapređenju zdravstvene službe, liječenju ranjenih i bolesnih, i prisustvu helenske medicinske misli u Crnoj Gori.

Ova dva naroda utemeljila su istinske civilizacijske vrijednosti u međusobnim odnosima. Ka daljem jačanju saradnje, posvećenosti humanističkim idejama, unapređenju obrazovanja, nauke, kulture i umjetnost, kao i aktivnom učešću u rješavanju kompleksnih problema sa

kojima se suočava savremeni svijet obavezuje nas i poruka koju šalje Mirtis dok nas gleda širom otvorenih očiju.

Ovo je dan kada, još jednom, grčkaistorija dodiruje našu... i čini je kulturom tradicije ovdašnjeg duha.

Dr Miomir Mugoša
gradonačelnik Podgorice

